

7.8.1984

## Mestari- metsurin kesä- mietteet



Useammankertainen metsurien maailmanmestari Hannu Kikkilä kertoi kesälomalaisena Uutiskymille sekä työstään että työympäristöstään. Kävi myös ilmi, että hän oli Honkataipaleen viimeinen veturinkuljettaja — legendaarisen Pöntisen seuraaja. Keskiäukeama.

## Myllyistä monet kinat

Tasan 200 vuotta sitten sai Pilkanmaan kartanon isäntä talonpojilta Voikkaan kosken käyttöoikeudet hyvittämillä heille kolmen vuoden ratsuveron. Nykyinen Kymenrannan mylly jatkaa kosken tuolloin rakennetun myllyn toimintaa. Kosken itäisen puolen myllyjen perinteitä kantaa Mattilan mylly. Koskivoiman käyttö aiheutti joen molemmilla puolilla kiistoja, joista kerrotaan sivulla 2.

## Sinesto valmis markkinoille

Teollisuusryhmä Kymin kemian teollisuus on aloittanut uuden sinestymänestoaineen Sinesto B:n valmistuksen Kuusankoskella. Sinesto B on kehitetty tutkimus- ja kehitysosaston ja kemian teollisuuden yhteistyönä. Tutkimustyötä on johtanut tekn.lis. Irma Linderborg. Tuotteelle haetaan patenttisuoja Suomessa ja eräissä muissa maissa.

Uusi tuote tulee korvaamaan yli 40 vuotta käytetyn ja valmistetun Ky5:n, jonka valmistuksesta Kymi luopui tämän vuoden helmikuussa. Sineston kehitystyössä on lähdetty liikkeelle siitä, että Ky5:n käsittelyssä ilmenneet ongelmat on pyritty poistamaan ja toisaalta on kuitenkin pyritty vastaavaan suojaustehoon. Tuloksena syntynyt nestemäinen Sinesto B täyttääkin nykyiset työhy-

gienia vaatimukset ja on ympäristöystävällistä, koska se hajoaa biologisesti. Oikein käytettynä Sinesto B:n on todettu olevan tehokas suoja-aine.

Runsaat kolme vuotta kestänyt aktiivinen kehitystyö on käsittänyt lukuisia laboratorio- ja kenttäkokeita, joissa on tutkittu sahatavaran sinestymisen- ja homehtumisenestoa. Lisäksi Sinesto ja sen raaka-aineina käytetyt kemikaalit ovat läpikäyneet perusteelliset testit, joissa on tutkittu mahdollisia haittavaikutuksia.

Sineston valmistus on pitkälle automatisoitu prosessi, jossa inhimillisen erehdyksen mahdollisuus on eliminoitu mikroprosessoriteknikkaan perustuvien ohjaus- ja valvontajärjestelmien

Jatkuu sivulla 8. **1**



Pekka Perätalo (vas:lla) toimi Sinesto-laitoksen työnjohtajana Matti Pukin kesäloman aikana. Oikealla Sineston valmistaja Harri Niemi. Sinesto-laitos on klooritehtaan entisen kompressoriosaston tiloissa.

## Voikkaan tehtaalle uusi kuorimarumpu

Voikkaan paperitehtaan kuorimolle kuljetettiin 9. 7. Teollisuusryhmä Strömbergin Heinolan tehtaan valmistama uusi kuorimarumpu.

13,9 metrin läpimittainen ja 16 metriä pitkä rumpu korvaa tehtaan loppuunkuluneen kolmosrummun.

Rumpu siirrettiin välittömästi kuljetuksen jälkeen hydraulilavan, työntökiskojen ja tunkkien avulla sisälle

kuorimorakennukseen.

Uusinnassa käytetään hyväksi vanhoja kantopyöriä, käyttölaiteistoa ja perustuksia.

Rummun käyttöönotto tapahtuu elokuun loppupuolella. Sitä ennen rumpuun asennetaan kumipalkit ja -vuoraus.

Heinolan tehtaan toimittukseen sisältyy myös rummun alle sijoitettava saostuskuljetin. Aiemmin Heinolan tehdas on toimittanut Voik-

kaan kuorimolle kaksi kuorimarumpua.

Voikkaan paperitehtaalle valmistui kesä-heinäkuun vaihteessa 1,7 hehtaarin laajuinen puiden varastokenttä, jota on täytetty heinäkuun alkupäivistä lähtien. Kenttä on varustettu viidellä sadettimeillä, jotka toimivat kuuden barin paineella.

Puuraaka-ainetta kastelemalla pyritään säilyttämään tehdasalueella varastoidun puun kosteus.



Puiden kastelulaitteet käynnistyvät kesäaikana automaattisesti säännöllisin väliajoin.

## Keltin voimalan 2-koneisto uusitaan

Kymin Keltin voimalaitoksen koneisto 2 uusitaan. Kymi-Strömberg Oy:n hallitus teki asiasta päätöksen kesäkuussa pitämässään kokouksessa.

Työt voimalaitoksella aloitetaan heinäkuussa 1985 ja saatetaan päätökseen saman vuoden loppuun mennessä.

Uusintaan sisältyy kaksoiskoneiston generaattorin staattorille hankittava uusi levyapaketti ja käämitys sekä roottorin käämityksen uudelleen eristäminen. Turpiinille hankitaan mm. uudet johtosolukkeet ja niiden säätöivut.

Uusinnan yhteydessä varustetaan sekä turpiini että generaattori automatisointi-

ja kaukokäyttölaittein.

Uusinnan kustannusarvio on 10 miljoonaa markkaa.

"Tämäntyyppisessä uusinnassa generaattorihankinnalle on varattava vuosi toimitusaikaa. Siksi sopimus kaksoiskoneiston töistä tehtiin Teollisuusryhmä Strömbergin kanssa jo nyt, vaikka varsinainen asennus tapahtuu vasta vuoden kuluttua", sanoo sähkövoimapäällikkö Harri Pousi.

Generaattorin uusinnan suorittaa Strömberg-huolto. Turpiiniin liittyvät purku-, uusimis- ja asennustyöt suorittaa Tampellan turpiiniyksikkö.

### Useita uusintoja Strömbergille

Vanhan vesivoimalan saneeraus on taloudellisesti kannattava toimenpide. Täydellinenkin saneeraus on

kustannuksiltaan vain murto-osa uuden laitoksen rakentamisesta. Kaikki vesirakenteet ovat jo olemassa.

Suomessa on useita kymmeniä vanhoja vesivoimalaitoksia, joiden luotettavuus ja turvallisuus eivät enää vastaa nykyajan vaatimuksia. Viime aikoina niitä onkin alettu saneerata.

Oy Abborfors Ab:n Ahvenkosken vesivoimalaitok-

sen uusinta on juuri valmistunut. Ahvenkoski rakennettiin vuonna 1931. Nyt uusittiin yksi sen generaattoreista teholtaan 16.000 kVA. Uusinnan laajuus oli yli 20 miestyövuotta. Työt suoritti Strömberg-huolto. Sovittu toimitusaika alitettiin runsaalla kuukaudella.

Generaattorin uusinnassa käytettiin eristyksissä tyhjökyllystysmenetelmää. Toimittukseen sisältyi uusi staattori, napojen uudelleen eristäminen, staattinen magneettolaitteisto sekä purku- ja kokoonpanotyöt.

Jatkuu sivulla 8. **2**



## Kaukokatseisuutta?

Ennustajaukkoihin ja -ukoihin suhtautukoon kukin uskonsa mukaan. Tulevaisuuden verhoa joutuu kuitenkin jo "virkansa puolesta" myös moni laitos raottelemaan, petataksaan "kollektiivista" pohjaa esimerkiksi yritys-elämän päätöksenteolle. Elinkeinoelämän Tutkimuslaitos (ETLA), joka keväällä julkaisi tutkimuksensa — Kansantalouden kehitysnäkymät v. 1984-88 — kuuluu viime mainittuihin. Suomen metsäteollisuuden keskipitkän välin taipaleessa eli vuodesta 1983 vuoteen 1988 hahmotellaan mm. seuraavia piirteitä.

**Sahateollisuuden** viennin määrän ennustetaan seuraavana viisivuotiskautena kasvavan n. 2,5 prosentin keskimääräisellä vuosivauhdilla. Tämä kuitenkin edellyttää kilpailukykyä suhteellista paranemista eritoten Ruotsiin nähden. Uskon, että sahaajamme yksimielisesti allekirjoittavat tämän lausunnon. Toinen avainkysymys on kilpailukykyämme kehitys kuusisahas-tavaramarkkinoilla, joiden varassa tuotannon kasvu tulee olemaan, sillä metsän kuvan huomioon ottaen mäntysahatavara-tuotannon lisäämismahdollisuudet jäävät keskipitkälläkin aikavälillä vähäisiksi.

Muistin virkistämiseksi todettakoon, että viisivuotisperiodoina 1968-73, 1973-78 ja 1978-83 viennin määrällinen lisäys keskimäärin vuodessa oli puutavarateollisuudessamme +6,3 prosenttia, +0,3 prosenttia ja -0,5 prosenttia vastaten siis nyt ennustettua 2,5 prosenttia.

Alan ylikapasiteetista huolimatta ennustetaan investointitarpeen sahateollisuudessa säilyvän korkeana. Vaikka huomattavan osan vientikapasiteetista katsotaankin olevan korkeatasoisista, nähdään sahajoukossa edelleen olevan myös suhteellisen vanhoja laitteita.

**Massa- ja paperiteollisuuden** viennin määrän kasvaksi keskimäärin vuodessa arvioidaan tulevina viisivuotisperiodoina n. 4 prosenttia. (1968-73 +5,4 prosenttia, 1973-78 -0,5 prosenttia ja 1978-83 +3,9 prosenttia). 4 prosentin keskimääräinen vuotuislisäys on samaa luokkaa kuin koko Suomen tavaraviennille ennakoitu kasvu.

Selluteollisuuden menestys riippuu paljolti kil-

pailukykyämme muovautumisesta jälleen Ruotsiin nähden. Tuttuahan on jo viime vuosilta se, että Ruotsi on esiintynyt markkinoilla hintajohtajana ja vienyt meiltä tuntuja markkinaosuuksia varsinkin ns. kaukomarkkinoilla. USA:n ja uusien tuottajien tarjonnan ennustetaan sitäpaitsi lisääntyvän päämarkkinoillamme. Olankohautuksella ei voi-ne sivuuttaa myöskään sitä seikkaa, että samalla, kun mekaanisten massojen valmistus kasvaa, samalla massateollisuuden energiaomavaraisuus vähenee ja lisää erityisesti sähkön käyttöä. Mm. tätä Suomen valtiolta ei ainkaan toistaiseksi ole näytännyt päätöksissään ymmärtävän.

Paperiteollisuuden näkymät tutkijat arvioivat keskipitkällä eli viiden vuoden aikavälillä suhteellisen hyviksi. Parhaimpina ne nähdään paino- ja kirjoituspaperilaaduissa. Tarjonta on tosin kasvamassa kilpailijamaisammme, joten vaara kansainvälisen ylikapasiteetin synty-misestä ei ole poissa las-kuista. Sanomalehtipaperin kohdallahan tilanne on jo pitkään ollut tällainen. Kartonki- ja pakkauksalan näkymiä tutkijat pitävät suhteellisen tyydyttävänä.

Paperiteknologian kehityksen nähdään johtavan siihen, että perinteinen, saatavissa olevaan puun laatuun perustuva tuotevalikoima muuttuu. Halpojen, eteläisistä havu- ja lehtipuusta valmistettujen tuotteiden merkitys maailmanmarkkinoilla kasvaa pohjois-maisen pitkäkuituisen massan kustannuksella. Samalla vanha jako puu-pitoisten ja sellupohjaisten paperilaatujen välillä hämärtyy.

Kun jokainen uusi tuot-taja on kilpailukykyinen koti- ja lähimarkkinoil-laan, povataan **metsäteolli-suuden suhdannenusujen muodostuvan Suomen kal-taisille maille, jotka suu-resti riippuvat viennistä, loiviksi ja laskujen syviksi.**

Puusalaattipöydästä löytyy siten sekä parem-paa että huonompaa. Pit-täisi vain osata ja fiksusti valita.

*P. Rosu*

# Voikkaan myllyillä riittävä historia

Kuluva vuosi on Voikkaankosken myllyjen historiassa eräänlainen merkivuosi. Professori Aimo Halila kertoo teoksessaan Iitin historia, että elokuun 5. päivä tasan 200 vuotta sitten tekivät Pilkanmaan kartanon isäntä J. G. Tollet ja kartanolle sotaratsun varustamiseksi veroa maksaneet Kyöperilän kylän talonpojat sopimuksen Voikkaan eli Kyöperilän koskesta. Tollet sai talonpojilta kosken käyttöoikeudet hyvittämällä heille kolmen vuoden ratsuveron. Sopimuksen perusteella Tollet rakennutti kosken veromyllyn ja talonpojille jäi omaan käyttöön pieni ratasmylly.

Nykyisin Kymin ylläpitämä Kymenrannan mylly jatkaa näiden kosken länsirannalla sijainneiden myllyjen toimintaa. Itäisellä puolella toimineet myllyt korvaa puolestaan Mattilan mylly, sekin Kymin ylläpitämä.

Kahtasataa vuotta mylynhistoriaa 'elävöittävät' mm. monet kiistat jauhatusoikeuksista, joita on ratkottu korkeinta oikeutta myöten.

## Sopimuksia ilmaisjauhatuksesta

Voikkaan koskesta suoraan vesivoimansa saaneet myllyt joutuivat väistymään kun Tampereen Kattohuopatehdas Osakeyhtiön omistaja Rudolf Elving ryhtyi 1800-luvun lopulla voimallisesti teollistamaan Voikkaata.

Kymin arkistoissa säilytettyjen kauppakirjojen mukaan hän osti vuonna 1893 Voikkaan tehdasta varten koskiosuudet Oravalan kartanolta ja kolme vuotta myöhemmin Mattilan kyläläisiltä sekä Pilkanmaan kartanolta ja Kyöperilän kyläläisiltä.

Kauppoissa Tampereen Kattohuopatehdas sitoutui jauhattamaan luovutettujen myllyjen tilalle perustamassaan myllyssä Oravalan kartanon viljat maksutta 900 hehtolitran asti vuodessa. Myös Pilkanmaan kartanolle Tampereen Kattohuopatehdas tuli jauhaa vilja, minkä kartano "itselleen tarvitsee ja sen viljan, mikä sanotun kartanon mailla kasvaa" pois lukien tilan torppareiden ja muiden alustalaisten kasvatama vilja.

Koskikaupan tehneet kyläläiset pidättivät niin ikään itselleen oikeuden maksuttomaan kotitarvejauhatukseen. Mattilan kyläläiset mm. myivät koskiosuutensa "meille pidätetyllä oikeudella aina vastedes saada Voikkaan eli Kyöperilän koskella Kymin virrassa rakennettussa myllyssä maksutta jauhattaa kaiken tilojemme kotitarpeen".

Kun Tampereen Kattohuopatehdas Osakeyhtiö, Kuusankoski Osakeyhtiö ja Kymin Osakeyhtiö vuonna 1904 yhdistyivät Kymin Osakeyhtiöksi, siirtyivät Kattohuopatehdas sitoumukset uudelle isolle yhtiölle.



Mattilan mylläri Pekka Heino tyhjentää jyväsäkkien sisältöä jauhattavaksi. Viljasäkeistä on vuosien varrella löytynyt mitä kummallisinta tavaraa, kuten dynamiittinalli, kantopommi ja polkupyörän osia.

## Pitkiä käräjiä

Maanomistusolojen muuttuessa Voikkaan koskea ympäröivissä kylissä ryhdyttiin Kymin Osakeyhtiöltä vaatimaan, että se ulottaisi vapaan jauhatusoikeuden koskemaan myös alkuperäisten sopimusten ulkopuolisia tiloja. Varsin pitkään riideltiin siitä, kellä on oikeus käyttää kosken länsipuolen eli Kyöperilän myllyä, joka sittemmin tunnettiin Kymenrannan myllynä.

Kun nimittäin Pilkanmaan kartanon maita oli lohkoittu, vaativat myös kartanon maista tilansa lunastaneet torpparit itselleen oikeutta vapaaseen jauhattamiseen Pilkanmaan kartanon ja Tampereen Kattohuopatehdas tekemän sopimuksen perusteella. Asiasta käydillä käräjillä allemat oikeusasteet katsoivat Kymin velvolliseksi jauhattamaan myös Lyöttilän kyläläisten viljat. Korkeimman oikeuden päätös oli kuitenkin päinvastainen.

Tehtaan rakennustöitä jarruttavien kiistojen kerta-kaikkiseksi lopettamiseksi päätti yhtiö vuonna 1913 salia "kaikkien Lyöttilän kylässä itsenäisiksi tiloiksi erotettujen torppien ja siten myös sotilasvirkataloista erotettujen asutustilojen omistajien käyttäen hyväkseen käsiteltävänä olevaa kotitarvejauhatusoikeutta, mikäli heidän tilansa ovat vähintään viisi hehtaaria veronkannettavaa maata". Viisi hehtaaria oli ratkaiseva siksi, että 1890-luvulla, jolloin ensimmäiset sopimukset oli tehty, ei itsenäisen tilan käsitteeseen kuulunut viittä hehtaaria pienempää tilaa.

**Veikko Talven** Pohjois-Kymenlaakson teollistumisen -teoksessa selvitetään kuinka 1880- ja 1890-lukujen vaihteessa riideltiin itä-rannan koskivoimasta. Kosken itärannan 1887 ostanut **August Palmberg** kaavailli teollistamissuunnitelmissaan suuntaavansa Voikkaankosken vesimassoja itärannan myllyjen taitse rantavuoreen puhkaistavan tunnelin läpi. Oravalan hovin omistaja **N.K. Hornborg** vastusti pitkään hanketta Kymin Lautausyhtiön ja tie- ja vesira-

kennusten yllähallituksen kanssa, mutta hävisi oikeudenkäynnin ja myöhemmin muutkin osapuolet luopuivat valituksistaan. Tällä välin Rudolf Elving oli kuitenkin hankkinut omistukseensa sekä koskenrannan Palmbergiltä että myllynpaikan Hornborgilta ja alkoi toteuttaa omia hankkeitaan.

Myöhemmissä vaiheissa myös kosken itäpuolen kyläläisillä oli epäselvyyksiä jauhatusoikeuksista. Samoin kuin länsipuolen Lyöttilän tapauksessa, päätti Kymin Osakeyhtiö vuonna 1913 että myös "Oravalan kylään kuuluvien itsenäisten eli manttaaliin pantujen tilojen omistajat nauttivat vapaata kotitarvejauhatusta siinä myllyssä, joka meillä nyt on Mattilan kylässä tai jonka rakennamme siihen kylään".

Yhtiön myllyjen toiminta perustuu edelleen näihin sopimuksiin.

## Kiviparit yhä käytössä

Nykyisin Kymenrannan mylly sijaitsee Voikkaan siltaportin takaisella mäellä ja Mattilan mylly entisessä virvoitusjuomatehtaassa hiomakivitehdas Sammon vieressä. Näiden lisäksi on Kymillä yksi mylly Verlassa.

Vuodesta 1896 on myllyjen sijainti muuttunut muuttaman kerran. Kymenrannan aiempi mylly sijaitsi kuta-kuinkin lähellä nykyistä paikkaansa. Mattilan mylly puolestaan oli aiemmin Voikkaan torin kupeessa, nykyisen PK 11:n paikalla. "Viljelijät kävivät aamulla jauhattamassa talkkunajauhottajaa ja siirtyivät saman tien myymään niitä torille", kertoo kiinteistöhallintopäällikkö **Erkki Forsell**, joka on seurannut myllyjen toimintaa monen vuosikymmenen ajan.

Kymin kaikissa myllyissä jauhetaan vielä vanhantyyllisillä kivipareilla, joskin Kymenrannan myllyyn on hankittu myös suurehko vasaramylly.

Vasaramylly oli melkoisen edistysaskel, sillä säkitetyn viljan lisäksi myllyyn saattoi tuoda jauhattavaksi myös irtoviljaa, "kippitava-  
raa", joka kaadetaan traktorin lavalta varastoon ja nostetaan elevaattorilla myllyyn

jauhattavaksi. Vasaramylly merkitsi myös tehon moninkertaistumista, sillä Kymenrannan kiviparilla saadaan jauhattua vain 500 kiloa tunnissa kun vasaramylly jauhaa samassa ajassa 3000 kiloa.

## Yhdelläkin pärjättäisiin

Kymenrannan myllyllä on asiakkaita puolitoista sataa, Mattilassa seitsemisen kymmentä. Kymenrannan myllärien **Pentti Halisen** ja **Arvo Hallikkaan** mukaan myllyllä käy päivittäin vähintään pari jauhattajaa.

Käytön puolesta pärjättäisiin kuulemma yhdelläkin myllyllä ja Yrjönojalle olikin 1960-luvulla suunnitteilla Kymenrannan ja Mattilan myllyt korvaava uudenaikainen ja nykyisiä monipuolisempi laitos. Isännät eivät kuitenkaan ajatuksesta perustaneet, vaan ovat pitäneet kiinni oikeudestaan saada jauhattaa viljansa "omalla rannalla".

Silti muutamat isot tilat ovat siirtyneet Mattilasta tehokkaamman Kymenrannan myllyn asiakkaiksi, mikä on merkinnyt Mattilan myllylle huomattavaa jauhatusmäärän laskua. Mm. vuonna 1969 jauhattiin kummassakin myllyssä lähes yhtä paljon, noin miljoona kiloa vuositteen. Viime vuonna Mattilassa jauhattiin enää kolmasosa tuosta määrästä: 300 000 kiloa rehuviljaa ja kolmisen tuhatta kiloa leipäviljaa. Kymenrannassa vastaavat luvut olivat puolitoista miljoonaa ja 27800 kiloa. Työnjohtaja **Sakari Kovanen** henkilöstöhallinto-osastolta toteaa, että myllyjen käyttö on pysynyt tasaisena, joskin pitkän ajanjakson kuluessa voidaan havaita hienoista vähennemistä.

## Leppeään tahtiin

Kesäloma-aikoja lukuun ottamatta mylly käy kahdessa vuorossa aamukuudesta iltakymmeneen. Myllylle ei tilata aikoja, vaan sinne tullaan ja siellä odotellaan jos tarvis on. Myllärien sairastuessa on joskus sattunut niin, että myllyllä on täytynyt palata tyhjin toimin. Varamiesjärjestelmää ei myllyillä ole, vaikka se käyttäjien mielestä olisi erittäin tarpeen.

Traktorien aikakaudella on myllylläkin meno muuttunut. "Ennen myllymatkaan kuului hyvinkin pullo kirkasta ja vähintään yhtä tärkeää kuin jauhatus oli muiden isäntien tapaaminen. Jos isännästä ei enää paluumatkalla ollut ohjastajaksi, vei hevonen kyllä kotiin", muistelee Kymenrannan mylläri **Pentti Halinen**.

Mutta yhä myllyllä taivastellaan, veikataan sataa, manataan kuivaa kun kaivataan sadetta ja noidutaan sadetta kun tarvitaan kuivaa. Näin lienee niin kauan kuin yhtiö käyttää Voikkaan kosken voimaa ja koskiosuudet luovuttaneilla tiloilla harjoitetaan maanviljelystä.

## Telahionta on tarkkaa työtä:

# Mikronissa sen salaisuus

Telahionta on paperitehtaan toiminnan kannalta välttämätön toiminto. Ilman hyviä, mittatarkkoja teloja ei synny kunnon paperia, vaikka muu tekniikka olisi kuinka hienoa tahansa.

"Kun PK 8 päätettiin hankkia, oli selvää, että Voikkaalle vuonna 1964 hankittu hiomakone ei pystyisi käsittelemään uuden koneen suuria teloja, joten uusi hiomakone oli tarpeen", kertoo **Keijo Kaartinen**, PK 7-8 kunnossapidon päällikkö.

Yksityiskohtaisten hankintaneuvottelujen tuloksena päädyttiin länsisaksalaiseen Waldrich-hiomakoneeseen, joka Kaartisen mukaan edustaa maailman huipputasoa.

Koneeseen mahtuva suurin halkaisija on 2 000 millia ja kokonaispituus 13,5 metriä, joten sitä hankittaessa on otettu huomioon PK 8:n mahdolliset tulevat isot veljet.

Waldrich tekee tarkkaa jälkeä. Suurin heitto hiottua metriä kohden on  $\pm 2$  mikronia, millin tuhannesosa, ja pyöreystakuu 1 mikroni. Vertailun vuoksi mainittakoon, että erällä hienopaperilaaduilla sallittu paksuusvaihtelualue on puolitoista mikronia. Suurin tela, jonka Waldrichille voi ottaa käsitelyyn, voi painaa 90 tonnia.

### Uiva peti

Jos kone on tarkka, on sen sijoittamisessakin nähty vaihua. 100 tonnia painava hiomakone on asennettu noin 750 tonnia painavan jäykän betonimöhkälään päälle, joka puolestaan kelluu jousien varassa, täysin eristettynä peruskalliosta ja muusta tehtaasta. "Uiva peti"-rakenne takaa, että hiomakoneeseen eivät siirry peruskallion eivätkä rakennusten värinät.

Koneen hiomanestjärjestelmää on parannettu perinteisiin laitteisiin verrattuna. Systemin salaisuus on pyörerepuhdistimet, jotka pitävät huolen, että hiomanestseen ei pääse yli 10 mikronin kokoisia kiinteitä kappaleita.

### Ilmastointi kohdallaan

Jotta hionta menisi "nappiin" on koneen ympäristön ilmastointiin kiinnitetty runsaasti huomiota. Kaartisen mukaan on olennaisen tärkeää, että lämpötila pysyy vakiona ja ilma virtaa tasaisesti koneen eri puolilla.

Ilmastointi toteutettiin siten, että lämpötila vaihtelee korkeintaan  $\pm 2$  astetta ja ilman liike hiomakoneen ympärillä on tasainen 0,25 metriä sekunnissa.

"Ilmastoinnin ansiosta hiomakoneen pitkiä johteita hivelee ilma tasalämpöisenä, joten prismat, joiden päällä hiontakelkka liikkuu, pysyvät suorina", Kaartinen vakuuttaa.

### Kaikki telat kelpaavat

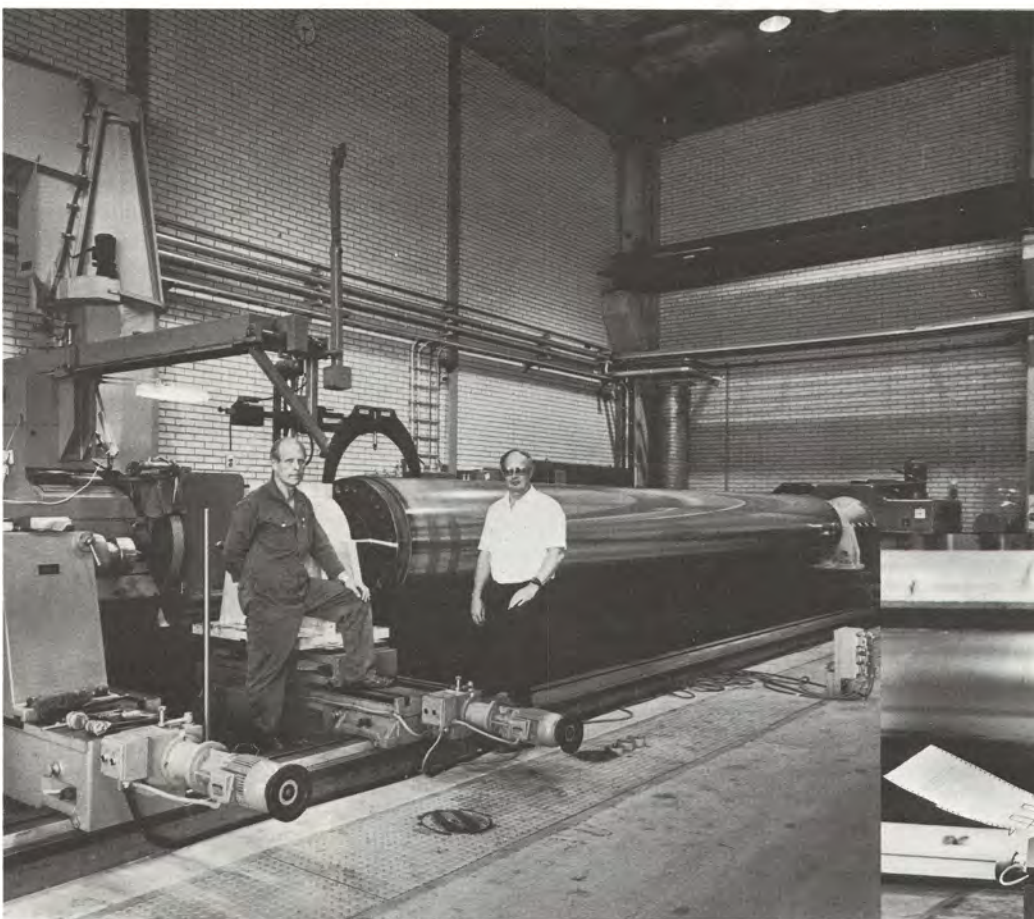
Hiomakoneella hiotaan



Telahioja Eino Korpelainen (oik.) seuraa hiomakoneen liikkaa, joka liikkuu PK 8:n liimapuristimen telaa myöten hion kerrallaan 5-6 mikronin paksuisen kerroksen.

Hiontaa valvotaan koneen ohjauspaneelista, jonka äärellä on telahioja Pauli Kilpiä (yllä). Hiontakone on pitkälle automatisoitu, se pitää mm. kiviapaineen automaattisesti vakiona.

Elektroninen mittalaite (vas.) mittaa hiontaa mikronin tarkkuudella.



Hiomakone (vas.) on sijoitettu telahalliin, jossa se kelluu jousien päällä eristettynä muusta tehtaasta. Koneen äärellä telahioja Pauli Kilpiä ja PK 7-8:n kunnossapidon päällikkö, Keijo Kaartinen (oik.). Takana PK 8:n kalanterin kokillitela odottamassa hiontaa.

Elektroninen mittalaite tulostaa mittausravot paperille (alla).



kaikista materiaaleista tehtyjä teloja, kuten graniitti-, kumi-, keinokuitu-, pronssi- ja polyuretaaniteloja. Kulutusherkkin materiaali on kumi, josta valmistetut telat ovatkin usein hiomakoneen vieraina.

Hiomakoneen "repertuaariin" kuuluvat Kymin pape-

ritehtaan kaikkien paperikoneiden telat. Apua annetaan tarvittaessa myös Voikkaan paperitehtaalte ja ulkopuoliset saavat telansa hiottua kilpailukykyisin hinnoin. Mm. Tampellan Inkerösten tehtaasta suuren sanomalehtipaperikoneen telat hiotaan Kuusanniemessä. Myös Myl-

lykoski Oy:lle on hiottu teloja. Kiinnostusta on ollut muuallakin.

Puolitoista vuotisen toiminnan aikana hiomossa on käsitelty reilut toistasataa telaa. Eniten hiontaa kaipaavat liimapuristinten ja konekalanterien telat, jotka on hi-

ottava, koneesta riippuen, 3-6 kuukauden välein. Vähiten huolenpitoa vaativat viiraosan telat.

Hionta-aika vaihtelee suuresti. Lyhyin aika on Kaartisen mukaan tähän mennessä ollut 8 tuntia, kun kohteena on ollut hyväkuntoinen pieni tela. PK 8:n kalanteritela

hiontaan taas kuluu helposti 70-80 tuntia.

### Tela kylpyyn

Yksi hiomon uutuuksista on graniittitelojen märkähionta. Esimerkiksi PK 8:n 70 tonnia painava, 9,5-metrinen puristintela ui hionnan aikana 70-asteisella vedellä täytetyssä altaassa. Näin vältetään telan epämuodostumat paperikoneen käynnin aikana.

Aikaisemmin graniittitelat hiottiin +20-asteisina. Uusissa, nopeissa paperikoneissa telojen lämpötila nousee kuitenkin noin 70:ään asteeseen, mistä on seurauksena pahoja värähtelyitä puristinosalla. Syy värähtelyihin löytyy valmistusmateriaalista: graniittitelan pinta ei nimittäin ole aivan sylinterimäinen, vaan hieman kumpareinen. Lisäksi graniitti ei ole homogeenista, vaan laajenee epätasaisesti kuumentessaan, jolloin telan pintaan syntyy värähtelyä aiheuttavia "patteja".

"Menetelmän idea on siinä, että näin saamme telan hiottua siinä lämpötilassa, jossa se pyörii paperikoneessa, ja pystymme välttämään paperikoneen käynnin aikana syntyvät epämuodostumat", Kaartinen valistaa.

### Koulutus kantoi hedelmää

Kun hiomoa alettiin rakentaa, Kymin paperitehtaalta ei ollut ainuttakaan hiojaa. Voikkaalta saatiin kuitenkin yksi telahioja sekä telahionnan etumies oppi-isäksi. Lisäksi neljä metallimestä koulutettiin telahiojiksi.

Koulutukseen kuului puolen vuoden jakso Voikkaalla, minkä jälkeen koko ryhmä kävi viikon mittaisella kursilla hiomakoneen valmistajan hoivissa Länsi-Saksassa saamassa konekohtaista perehdyttämiskoulutusta.

Nyt hiomo pyörii kahdessa vuorossa viikon jokaisena päivänä. Töitä on Kaartisen mukaan tähän mennessä riittänyt sopivasti sekä koneelle että miehille. Tiukan paikan tullen hiomon kapasiteettia pystytään vielä nostamaan siirtymällä 5-vuorjärjestelmään.

Kaiken kaikkiaan uuden telahiomon toteuttaminen PK 8:n asennuksen rinnalla oli Kaartisen mielestä mielenkiintoinen toimenpide. Hiomakone sai sijoituspaikakseen telahallin, joka on hänen mielestään asiallinen: hallissa teloille voi tehdä kaikki tarvittavat toimenpiteet. Lisäksi sinne on varustettu PK 7:n ja 8:n telat. Jälkimmäiset pyöritysteliniisiin, jotta laakereihin ei tulisi värähtelyä eikä "pysyvää" taipumaa.

Teksti: Kimmo Rekimies  
Kuvat: Tuomo Pitkänen



”Sauna oli ahkerassa käytössä, sillä saunominen ja suunsoitto olivat metsurien ainoita huvia”, Toivo Viinikainen sanoo.

Monelle korpien kätöksissä kyykötävälle mökille metsurien lähtö tiesi autoitumista. Kymin metsäosastoa palvelevat mökit sen sijaan saivat silloisen sosiaalipäällikön **Raine Vallealan** aloitteesta uuden, tarkoituksenmukaisen tehtävän. Vuonna 1967 siirtyi viisi ensimmäistä

mökkiä erämajaksi henkilökunnan vapaa-ajan käyttöön. Nykyisellään näitä lomiasuntoina palvelevia erämökkejä on Kymillä 22. Neljä niistä on entisiä savottakämppejä ja muut työnjohtajien asuntoja. Tyypillinen savottamökki on esimerkiksi Mikkelin

maalaiskunnassa sijaitseva Puhin metsäkämpä. Oppaaksi ja Puhilla vietettyjä aikoja muistelevaan löytyi läheiseltä Hirvijärveltä **Toivo Viinikainen**, seudun tuntija ja Kymillä kymmeniä vuosia työskennellyt, nyt kuitenkin jo eläkkeellä oleva metsätyönjohtaja.

#### Viinikaisen elämäntyötä

Kapeata metsäautotietä Puhin metsätilan sisimpiin osiin mutkittellessa ohitetaan Toivo Viinikaisen toimesta istutettuja ja hoidettuja metsiä. Hän esittelee elämäntyö-

tään, josta Puhin mökkikin on yksi pieni osanen.

Viiteen vuoteen ei Toivo Viinikainen kuitenkaan ole rohjennut käydä Puhin kämpän seutuvillakkaan. ”Mamman kanssa olimme menossa mustikkaan ja hyvä etteivät silloiset lomalaiset hypän-

neet silmille.” Vaan olisivatpa tienneet, ketä niin karkeasti hätyyttelivät, kuinka pontevasti hätyytelty oli aikanaan puuhaamassa Puhille mökkiä, samaista, jonka rauhasta lomalaiset saivat nauttia. Sävyisästi Toivo Viinikainen kuitenkin sanoo, että ymmärtäähän sen: erälo-

# Mestari metsuri tekee mottia tavalliseen tahtiin

Kun miehen tiedot metsätyössä on kahdesti todettu maailman parhaiksi, voisi luulla, että mottia ja sitä kautta myös tiliä syntyy huomattavasti keskivertometsuria vinhemmin.

”Tehdaspuussa taitavat metsurit tehdä päivässä keskimäärin 13 mottia. Minulla saatetaan olla lähellä sitä”, toteaa metsuri **Hannu Kilkki**. Kilkki on osallistunut seitsemiin metsurien maailmanmestaruuskilpailuihin. Kaksi kertaa hän on tuonut kotiin mestaruusmitalin, huonoin sijoitus on ollut 15:s.

”Teen työtä normaaliin tahtiin. En lähde kilpailemaan siitä, miten paljon voisin ansaita kuukaudessa tai viikossa. Työtä pitää pystyä tekemään vielä monia vuosia.”

Hannu Kilkki vietti useimpien muiden metsureiden tapaan kesälomaansa heinäkuussa. Loma kului pääasiassa Suomenniemen kunnan Karkauksen kylässä sijaitsevassa, viime vuonna valmistuneessa omakotitalossa. Tontin oli maailmanmestariille lahjoittanut Suomenniemen kunta, puutavaraa löytyi naapureiden metsästä ja talkoapua mm. sok-

kelin valuun lähitalojen isänniltä.

Tie Karkauksen eroaa Kouvola—Mikkeli -maantieltä vähän ennen kuin valtatie ylittää monelle kymiläiselle ainakin lyhytelokuvasta tutun entisen Honkataipaleen kapearaiteisen radan. Rataa pitkin siirrettiin viime vuosikymmenen alkuun saakka tukkinippuja Kallaveden ja Kuolimojärven välillä.

Kyseinen rautatie liittyi kiinteästi Hannu Kilkin lapsuuteen ja nuoruuteen - ja mies itse osoittautuu vanhaksi kymiläiseksi, vaikka



Metsätyömiehen omakotitalo lämpiää — kuinkas muuten — sähkön lisäksi puilla. Heinäkuussa ei kuitenkaan kiirehditty polttopuidenkaan tekemisessä.

Teksti: Reijo Virta

Kuvat: Kimmo Rekimies

onkin nyt Tehdaspuun kirjoissa.

”Tulin Honkataipaleelle töihin vuonna 1960”, kertoo metsätyöhön jo 14-vuotiaasta lähtien tutustunut Hannu.

”Aluksi olin muutaman tunnin vaihteita siirtämässä ja 1963 tulin veturiin lämmittäjäksi.”

Jos olivat motit tulleet Kilkille tutuiksi jo ennen tukkirautatielle tuloa, niin runsaasti kulki puuta hänen käsiensä kautta myös veturissa.

”Puolen tunnin reissulla hävis yksi motti puuta ja päivän mittaan parikymmentä. Höyryveturia lämmitettiin hyvällä koivuhalolla”, muistelee Kilkki.

Lämmittäjän työpäivä oli pitkä. Puuta ajettiin 10 tuntia päivässä. Aamulla piti tuntia aikaisemmin mennä nostamaan höyryä ja rasvaamaan laakereita.

Kilkin työväline vaihtui vuonna 1972. Kun Honkataipaleella siirryttiin käyttämään dieselveturia, Hannusta tuli tuolloin veturinkuljettaja. Vuonna 1975 loppui puunajo ja tulevan maailmanmestari metsurin elanto alkoi irrota puunhakuusta.

Haiketta lienee liikkunut metsurin sydämessä, kun hän viime keväänä teki moottorisahallaan yhden palstan entisen työpaikkansa pihalta.



Kilkillä riittää puuhaa uuden omakotitalon rakentamiseen.

#### Lyhyempi päivä

Metsurintyössä Kilkki hankkii elannon perheelleen lyhyemmällä päivittäisellä työpanoksella kuin Honkataipaleella.

”Työhön lähdän siinä 7:n 8:n tienoilla ja kolmen maissa iltapäivällä lähdän yleensä jo pois.” Työpäivään liittyy ruokatauko, jolloin nykyajan metsuri nauttii mukanaan tuomansa lämpimän aterian. Lyhyempiä taukoja pidetään päivän aikana useita.

Kilkki ei halua asettaa urakka- ja tuntitöitä metsurin kannalta paremmuusjär-

**Teksti: Terhi Aaltonen**  
**Kuvat: Tuomo Pitkänen**

Ja rauhassa Puhin mökillä toden totta saakin olla. Matkaa ei Mikkelistä kerry montaakaan kilometriä. Silti laajalti mökin ympärillä vallitsee ylhäinen yksinäisyys. Ainoastaan jokunen maalaistalo sijaitsee lähiseudulla.

Puhin kämpälle kuljetaan kaksi järveä erottavan kapean kannaksen poikki. Mökin edessä aukeaa tasainen ja karu piha, jonka välittömässä läheisyydessä kasvaa kangasmetsää. Silmänkantamattomiin on näkyvissä vain puuta ja vettä. Puhin tilan metsiä on totuttu kutsumaan 'puolukkamiesten Ameriikaksi' ja mökkiä ympäröivien vesien tiedetään piilotavan hyvän haukikannan. "Auringon herettyä paistamasta ei rannasta tarvitse soutaa pitkällekkään kun jo jämähtää hauki kiinni", Toivo Viinikainen vihjaisee.

### Proomun päältä Puhin tilalle

Mökki on punaiseksi maalattu, pitkämainen ja lautarakenteinen, oikeammin talo. "Tie oli rakennettu enemminkin. Sitä varten täytyi täyttää järvien välissä sijainnut kapea salmi. Mökki tuotiin osina ja koottiin vuonna 1961", Toivo Viinikainen muistelee.

Aiemmin Saimaalla lotjan päällä uittomiesten majoittamiseksi rakennettiin mökki, joka osoittautui myös maissa käyttökelpoiseksi. Aluksi mökin isompaan huoneeseen oli majoitettu 18 miestä, mutta kun säännökset myös

hemmin muuttivat, sai mökissä asua korkeintaan 14 metsuria. Rakennuksen "terävässä päässä" sijaitsivat työnjohtajan huone ikkuna etupihalle päin ja emännän kamari ikkuna takapihalle päin. Keskelle jäi keittiö.

Puhin tilalla työskennelleet metsurit olivat etupäässä Mikkelin läänin alueelta, mutta välimatkaa kotiin kertyi sen verran, että kotiin ehdittiin vain pyhän seuduksi, jos silloinkaan, koska lauantaitkin tehtiin töitä. Toivo Viinikainen toteaa, ettei yhteismajoituksesta, pienistä tiloista eikä huvitusten puutteesta koskaan aiheutunut sanottavia hankaluuksia. Vapaa-aikaa vietettiin radiota ja suuta soittaen.

### Urakkatyötä

Metsätyönjohtaja Viinikaisen pysyvä asunto oli Hirvijärven metsätyökämpällä, mutta Puhin majalla hän kävi lähes päivittäin. Mökkin väli, joka linnuntietä lyheni 3-4 kilometriin, kuljettiin talvella suksilla. Kesällä pyöräillä matkaa kertyi kaksikin verroin.

Puhin tilan alueella sijaitsee kuusi järveä ja tila rajoittuu neljään. Rannoilla odottivat veneet, joilla siirryttiin töiden perässä selkien yli. Tukkien teko oli talvityötä ja kesällä hakattiin pinotavaraa tai hoidettiin metsiä: raivattiin, istutettiin ja kylvettiin. Alueen maanviljelystä harjoittavat isännät toimivat savotan ajomiehinä. Viinikainen kertoo, kuinka hänellä yhtenäkin vuonna, kun sekä Puhin että Ylänteen tilat olivat savotan alla, oli käytössä 63 hevosta. "Nyt ei taida edes koko Mikkelin läänin

alueelta löytyä hevosiä yhtä paljon", Viinikainen arvelee.

Metsurin homma oli yhden miehen urakkatyötä. Työnjohtaja seurasi, että työ tehtiin kuin se oli neuvottu, mittasi tehdyt työt ja maksoi palkan silloin kun raha vielä annettiin kouraan. Työnjohtajan tehtäviin kuului myös palstoituksen ja leimauksen valvonta sekä metsien osto. Näiltä ajoilta ovat peräisin Toivo Viinikaisen tuttavuus-suhteet seudun jokaisen talon väen kanssa.

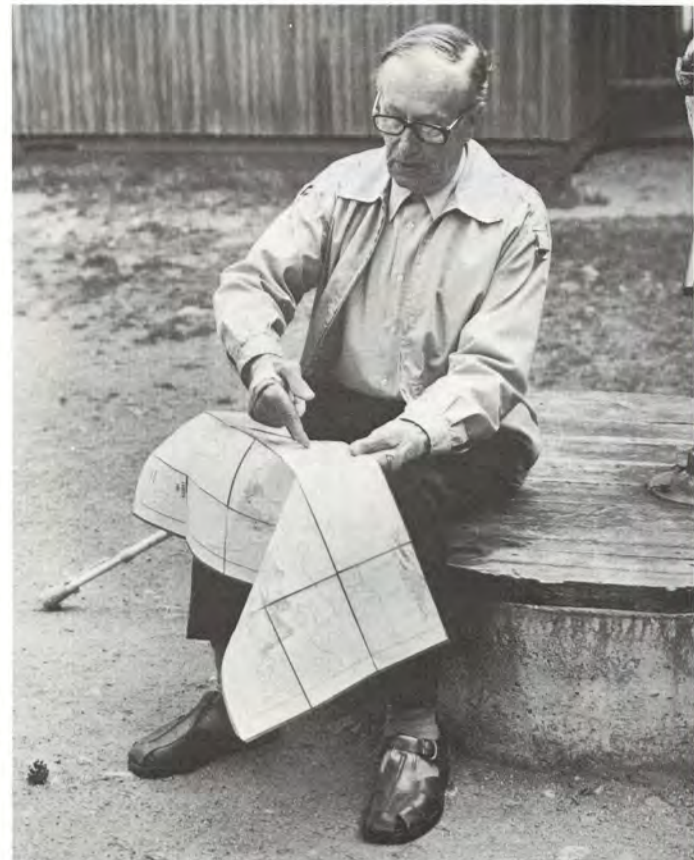
Puhin tilalla riitti hakkuita kolmeksi vuodeksi. Kun ne loppuivat, siirtyivät metsurit muihin maisemiin ja 1970 Puhilla ryhdyttiin viettämään lomaa.

### Haimit viettivät Puhilla perheloman

"Erämökkeily Kymin maajoissa osoittautui alun alkaen hyvin suosituksi. Pidettiin vähän niin kuin lottovoittona, jos onnistui saamaan majan käyttöönsä viikoksi juhannuksen ja heinäkuun loppu välillä", muistelee Niilo Lindsten, joka työskenteli majojen kunnossapitämiseksi vuosina 1970-1983.

Kuusankoskelaista Haimin perhettä tällainen onni suosi. Arja, Timo, Teemu ja Tuomas Haimi viettivät Puhin mökillä viikon 13.-20.7. Vaikka auringonotto suunnitelmat menivätkin mönkään sateen takia, pitää perhe lomaansa kaiken kaikkiaan onnistuneena.

Aikaisempia kokemuksia erämaja-asumisesta perheellä on mm. Ruukinkoskelta. Niinpä nytkin oli osapuilleen tiedossa, mitä lomalta Puhilla oli odotettavissa. "Alussa tietysti hirvitti kun saapui kaikkien mukavuuksien pa-



"Silloinen metsäpäällikkö Bützow kun tuli tänne ensimmäistä kertaa, totesi, että olette valinneet maaston ja kauniin maiseman, mutta muuta ette ole ajatelleetkaan. Vaan kun kartasta näytin Bützowille mökin sijainnin, hän myönsi, että onhan paikassa muutenkin itua." Toivo Viinikainen osoittaa kartalta mökin sijainnin aivan Puhin metsätilan keskellä.

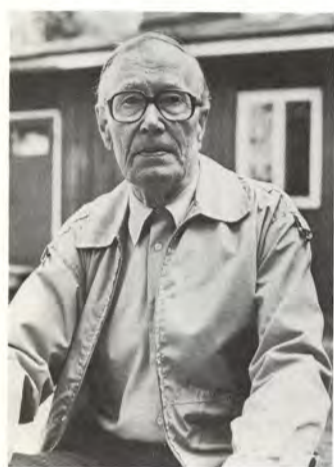
rista karuihin olosuhteisiin, mutta oppihan ihminen elämään sillä, mitä tarjolla on", Arja Haimi toteaa. Tottuu säilyttämään tavaraa kellarissa, jonne tulvehtii vettä, tottuu lukemaan kaasulam-pun valossa ja saunomaan kynttilän tuikeessa.

9-vuotias Teemu haaveili koko ajan suuresta hauesta,

jonka hän nappaisi virvelillä, mutta kalaretkillään perheen oli tyydyttävä ahveniini ja särkiin. Mustikoita poimittiin majan ympäriltä yhteisvoimin 17 litraa.

3-vuotias Tuomas puolestaan oli ehtymättömän innostunut polskuttelemaan pikkuruisessa uimapaikassa saunan edustalla.

# oästä



Toivo Viinikaisen takaa hämmöittää Puhin mökki.

man viettäjä haluavat olla ihan omissa oloissaan.



italon nihan kunnostamisessa.

jestykseen. Urakkatyön haitat tulevat kuitenkin paremmin mieleen: "Urakalla tehtäessä on se vaara, että vedetään työ heti liian tiukoille eikä sitten kestä pitkään. Nuori ei usko, että terveyskin on rajallinen."

"Jos tämän asian huomaa liian myöhään, voi huomata olevansa työkyvyttömyyseläkkeellä jo alle viisikymppisenä."

Kesälomansa ajankohdan voi nykyajan metsuri paljolti määrätä itse. Heinäkuulle se osuu Kilkillä usein siksi, että "toimihenkilötkin ovat silloin enimmäkseen lomalla." Jos työ kuitenkin maistuu,

voi tarttua moottorisahaan. "Voisin nytkin mennä töihin, palsta on valmiina", selvittää verryttelyhousuissaan, avoaloin pihamaallaan talustelevala lomalainen.

Hannu Kilkin lienee saavuttanut maailmanmestaruuksia paitsi taitonsa, myös rauhallisen ja harkitsevan luonteensa ansiosta.

Kun hän kommentoi metsäalan tämän hetkisiä "kuumia" kysymyksiä, happosateita ja syväaurauksia, eivät mielipiteet tule saarnaamalla, vaan paljolti tunteenomaisina ja eri osapuolia ymmärtäen.

"Kyllä syväauraus pahan tuntuista on. Minulla on sellainen tunne, ettei puun kasvattaminen sellaista maan voimakasta nurinkäntämistä edellytä. Toisaalta nykyään taistellaan avohakkuu-alueilla usein heinikon kanssa sen tukahduttaessa taimet alle. Jos ei otettaisi kaikkea puuta pois, eivät vaikeudet olisi niin suuria."

Puun lopulliseen kiertoaikaan ei hellävaraisempi hakkuu Kilkin mielestä tekisi merkittävää muutosta: "Lienee sama kasvaako puu 97, 100 tai 103 vuotta."

Happosateiden vaikutuksista puhuttaessa Kilkin myöntää vain lukeneensa jostakin, että happosateen vaikutus näkyy pitkän naavan katoamisena kuusikoista. "Pitkää naavaa ei metsässä tosiaankaan tapaa siinä määrin kuin aikaisemmin. Se kuitenkin saattaa johtua myös siitä, että vanhoja kuusikkoja on nykyään enää hyvin harvassa", pohtii metsuri.

# Kilpailussa tarvitaan tuuria

Metsurien maailmanmestaruuskilpailujen idea on Hannu Kilkin tietämän mukaan peräisin Keski-Euroopasta ja kilpailutehtävien laatuun on vaikuttanut paljon mm. unkarilaisten käsitys metsätyöhön liittyvistä seikoista.

Ensimmäisessä tehtävässä on yhden kiintokuutiometrin kokoinen puu kaadettava 15 metrin päässä olevaan merkkitikkuun. Kokeella tarkkailaan metsurin taitoa suunnata puun kaato, mutta kaadon jälkeen mitataan myös puun suuntaamiseksi sen runkoon tehdyn kolon asteluku. Tehtävässä liian kapea kolo vaikeutuu puun osuvuus ja reppäimisen vaara kasvaa.

Karsintatehtävässä mitataan kauanko metsurilta kuluu aikaa noin 30 oksan karsimiseen ja mikä on hänen työnsä laatu — oksantygät eivät saa olla yli viisi millia korkeita. Tehtävässä tarkkaillaan myös työturvallisuutta: siirryttäessä eteenpäin pitää pyörivän ketjun olla sahaajasta katsottuna rungon takana.

Kolmas tehtävä vaatii sorminäppäryyttä: metsuri joutuu vaihtamaan moottorisahansa terän. Viimeisessä SM-kilpailussa Kilkin kertoo käyttäneensä tehtävään aikaa 25 sekuntia.

Moottorisahan asentami-



Hannu Kilkin metsurin varusteissaan. "Työ metsässä on fyysisesti yksitoikkoisempaa kuin saattaisi luulla", hän huomauttaa.

Kuva: Pauli Bergström/pf-studio.

nen käyttökuntoon ei sinänsä nopeasti tehtynäkään tuo ratkaisevan paljoa pisteitä kamppailtaessa yleismestaruudesta.

Koska loput tehtävät kui-

tenkin on hoidettava kolmannessa osakilvassa tehdyllä asennuksella, ei ole yhden tekevää, miten siinä on onnistunut.

Neljäs tehtävä on tukkien

alta-päältäsahaus. Kaksi tukkia kallistetaan 7 asteen kulmaan. Toinen tukki sahaetaan 40 sentin korkeudelta ja toinen 80 sentin korkeudelta siten, että sekä ylhäältä että alhaalta aloitettu sahaus pyritään tukin keskivälillä saamaan osumaan yhteen. "Kynnyksestä" saa virhepisteitä, jos se on yli kaksi millia korkea. Virhepisteitä ropisee myös, mikäli sahausjalki on vino.

Tarkkuussahaus maata vasten on viimeinen osatehtävä. Siinä sahanpurulla päällystetyn vanerilevyn päälle asetettu tukki pyritään sahaamaan siten, ettei sahan terä osu vanerilevyyn, vaikka katkaiseekin tukin täydellisesti.

"Jos saha koskettaa lankkua, tulee pahimmillaan sata virhepistettä", selvittää Kilkin.

Omaa fyysistä kuntoaan Hannu Kilkin pitää tasapainossa lenkkeilemällä kesäisin ja hiittämällä muutaman kilpailun talviaikana. Erityisesti talviset hirvenhihtokilpailut tuovat miellyttävää vaihtelua työn ohkeen.

"Metsurin työ on näet fyysisesti yksitoikkoisempaa kuin saattaisi luulla. Jotkut lihakset treenautuvat aika vahvoiksi, toiset eivät saa harjoitusta juuri lainkaan."

PA-LA-SI-A



Sisänäkymä Rissanen mökistä.

# Lempi kodin luoja koti lemmen suoja

Mikä sanaelma tavoittaisikaan kauniimmin ja osuvammin asumisen perustotuden? Ja vielä asumista esittelevässä museossa.

Sananparsi löytyy Kuusankosken työväenasuntomuseosta, joka avattiin kotiseutupäivillä 28.7. Ajan tapan lause oli kirjailtu kan-

kaalle ja ripustettu seinälle.

Kuusankosken työväenasuntomuseo on yhtä kuin yksi Miilumäestä, kaksi Heinosen mäeltä ja yksi Tähteestä Kettumäelle siirrettyä pientä tupaa. Tähteen mökki on saatu Rissanen perikunalta, muut Kymiltä.

Museon avaamista on edeltänyt parikymmenen vuoden suunnittelutyö ja mökkien korjaus- ja sisustus-suunnitelmat on tehnyt **Leena-Maija Halinen** työväen asumista 1890–1930-luvuilla kartoittaneiden tutkimustensa pohjalta.

Pieniä piirtoja myöten entisöityihin asuntoihin on vaivatonta kuvitella elämää — niin elävästi neljään asuntoon sijoitetut 250 esinettä kertovat käyttäjiensä tarinoita. Museoesineet saatiin lahjoituksina mökkien tapaan.

Paitsi asumiskulttuuria museo esittelee muutamalla viittaauksella ajassa liikkuneet aatteet ja muistuttaa uskonnosta: ”Iloitaat Herrassa” ja työväenaatteesta: ”Sorretuille oikeutta”. Näitäkin iskulauseet löytyvät seinätauluista.

Työväenasuntomuseosta Kuusankoski on sanut kaivatun lisän paikkakunnan muutoin niukanlaiseen nähtävyyksien kokoelmaan. Museo tosin vaikuttaa kovin pieneltä ja pieneksi se jäänekin. Ainakaan lähitulevaisuudessa ei museon laajentaminen muutamaa ulkorakennusta lukuun ottamatta ole näköpiirissä.

★ ★ ★



Kesäinen Verla sai taas kolmattakymmentä vannoutunutta ihailijaa, kun NNKY:n järjestämän taideviikon 22 osanottajaa lehtiöineen ja kankaineen liikkuisen maisemissa heinäkuun lopulla. Taideviikon tulokset esiteltiin 29. heinäkuuta tehtaan sisäpihalla 92 taide-teosta. Tekotapoja oli akva-rellista öljyväriin, teosten taso parhainta osalta ammattimainen ja kaikilla ainakin rehellinen pyrkimys itsensä ilmaisuun.

Verla oli maalajaillle vain aiheena, tukikohtanaan NNKY-läiset pitivät läheistä Ojaselaa.

”Haluamme kovasti kiittää sekä Kymin johtoa että Verlan henkilökuntaa kaikesta avusta taideviikon järjestämisessä”, sanoi NNKY:n aikuistyön sihteeri **Paula Halmisto**.

★ ★ ★

Heinäkuun alkupuolella palasten toimittajalle tuli asiaa

Strömbergille. Puhelinyhteys kuitenkin paljasti, että tuo pääluvultaan isompi osa Kymi-Strömbergiä on lähes kokonaisuudessaan kesälaitumilla heinäkuun ajan.

No, tuttuhan heinäkuu on lomakuukautena vanhoille kymiläisille, olivathan entiset Kymin Metallinkin tehtaata Karkkilassa, Heinolassa ja Salossa kesän kuumimpaan aikaan suljettuina, etten sanoisi kylmillään.

”Pyrkimyksenä on ollut monta vuotta, että tämä putiikki olisi kesäaikana täysin kiinni”, todettiin Strömbergin tiedotusosastolta.

Sataprozenttiseen tuotannon pysäyttämiseen ei kuitenkaan ole päästy. Tilaa tarvitaan tuotteen määrättyyn aikaan ja jos ennen loma ei tuote synny, on se tehtävä loman aikana. ”Ainakin kojeistotehtaan toimi myös heinäkuun aikana”, kerrotaan Vaasasta ja lisätään myös kaikissa myyntikonttoreissa luonnollisesti vastattavan asiakkai-

den puheluihin myös heinäkuussa.

”Tavaraa sai myös varastoista aina tarpeen mukaan ja huoltoryhmillä oli päivystys järjestetty”.

Kohtalaisen vaikeaa oli strömbergiläisiä kuitenkin kesäaikana tavoittaa ainakaan työpaikalta, sillä enemmän kuin yhdeksän kymmenestä ”strömbergiläisestä” vietti heinäkuun kesälaitumilla.

★ ★ ★

Keskellä lämmintä kesää posti toi palasten käyttöön muistutuksen tulevasta ilmoista. Työtehoseuran rakennustiedotus-lehtisessä oli nimittäin vertaileva tutkimus Kymikolasta, jonka markkinointi aloitettiin viime talven lumilla.

Tulokset olivat Kymikolan kannalta hyviä. Mm. lujuus- ja kestävyyskoe antoi lehtisen mukaan ”viitteitä siitä, että tutkittava Kymikola kestää normaalissakin käytössä pidempään kuin vertailtavat kolat.”

Koehenkilöiden käsityksen mukaan Kymikola oli sopivin myös lumen pudotukseen ”perusteluina hyvä luisto ja pohjan muoto.”

Tutkittava Kymikola myös kesti maksimipainotuksen 70 kiloa, vaikka alkoikin hitaasti taipua ja kahva alentui pysyvästi kymmenisen senttiä. Muilla vauriot ilmenivät jo pienemmillä painoilla.

Tutkimustulokset on syytä pitää mielessä, kun puolen vuoden kuluttua hankitaan kotipihan puhtaanapöytälineitä.

Koneenhoitaja on paperikoneen kokenein työntekijä. Kokemus näkyy lähikuvan tämänkertaisen haastattelun, PK 18:n koneenhoitaja **Aulis Laaksosen** palvelusvuosistakin: mies on ollut Voikkaan paperitehtaalla vuodesta 1951 lähtien.

Koneenhoitajan kaikkein tärkein tehtävä on valvoa, että paperirata on ja pysyy tasaisena. Kiertäessään konetta hän tarkkailee mm. massan annostusta ja käy jatkuvasti läpi kaikki mahdolliset ja mahdottomatkin paikat.

”Konetta pitää valvoa jatkuvasti, sillä jos jotain alkaa tapahtua, koneenhoitajan pitäisi tietää se jo hie-man aikaisemmin, jotta kone ’risaisi’ mahdollisimman vähän”, Aulis Laaksosen kertoo.

Työsarka ei koneenhoitajalta lopu aivan lyhyeen. Töitä riittää pääasiallisesti määrässä päässä, mutta Aulis Laaksosen työmaa ulottuu PK 18:n perälaatikolta konealin takaseinään asti: vasta pituusleikkurilla koneenhoitaja näkee lopullisesti kuinka tasaista paperista on tullut.

Tietokone on Laaksosen mukaan helpottanut työtä jonkin verran. ”Tietokone valvoo profiilia sekä pitää pintapainon ja kosteuden kurissa, lisäksi se muuttaa nopeudet. Nopeuden muuttamiseen ei riitä, että koneen pyörimisnopeutta säädetään, vaan pintapainon ja peräpaineen — paineen, jolla massa työnnetään ulos perälaatikosta — on seurattava mukana. Ennen kaikki säädöt piti tehdä käsipöydällä, mutta nyt tietokone hoitaa työn, kunhan sille vain antaa tarvittavat tiedot. Lisäksi paperin laatu pysyy huomattavasti tasaisempana”,

## Lähikuva: Koneenhoitaja valvoo



Viestitys sujuu merkein.

Laaksosen arvioi.

Laadun parantamiseen tähtää myös paperikoneeseen asennettu uusi kaksoisviirayksikkö, jonka ansiosta paperin kummastakin puolesta tulee yhtä korkealaatuinen. Lisäksi kaksoisviira poistaa vettä tehokkaammin, minkä ansiosta kuiva-ainepitoisuus on suurempi puristinosaan jälkeen eikä kuivatusosassa tarvitse enää käyttää niin paljon höyryä.

Laadunparannus on Laaksosen mukaan huomattava. Esimerkiksi Voikkaan paperitehtaan uudessa WSOP-laadussa kummankin puo-

len tasaisuus on tärkeää, sillä paperi ei saa pölistä painokoneessa.

Alkuvaiheessa uusi yksikkö teettää myös lisää töitä, sillä viiran vesiraja, josta ennen näki paperiradan tasaisuuden, jää nyt viirojen väliin. Nyt koneenhoitajan on luotettava täysin tietokoneeseen eikä hän voi enää varmistaa radan tasaisuutta silmäääräisesti.

”Tämä on vielä etsimistä ja kokeilua, kun kukaan ei oikein tiedä millainen peli uusi viira on”, Laaksosen tuumii.

Töitä aiheuttavat myös silloin tällöin esiintyvät häiriöt. Yleisimpiä riesoja ovat Laaksosen mukaan sähköhäiriöt. Jos esimerkiksi joku pumppu tai sähkömoottori pysähtyy, on koneenhoitajalla jonkin aikaa todella kiire, sillä koko paperikone on usein pysäytettävä, jotta kalliit laitteet, kuten 300 000 markkaa maksava alaviira, eivät vahingoittuisi.

Inhottavin tilanne hänen mielestään on häiriö, jota ei saa paikallistettua, sillä koneen ’risatessa’ tuotanto on saatava käyntiin mahdollisimman nopeasti.

Paperikoneen käynnistysvaiheessa koneenhoitaja ’ottaa massat päälle’ puristinosaalle asti. Kuivasta päästä tulleiden silinterimiehen ja rullamiehen kanssa hän sit-



Koneenhoitaja käy kierroksellaan läpi kaikki paperikoneen mahdolliset ja mahdottomatkin paikat.

ten vie paperin koneen läpi.

Työssään koneenhoitaja käyttää erilaisia merkkejä, joilla hän viestittää komentoja muille työntekijöille. ”Tällä koneella on niin kokenut porukka, että merkkejä voi käyttää aika paljon.

Riittää kun vihellen kovaa ja näytän, jos esimerkiksi haluan malliarkin”, Laaksosen kertoo.

Parasta koneenhoitajan työssä on hänen mielestään itsenäisyys. ”Saan itse päättää mitä teen. Toisaalta

on myös tiedettävä mitä pitää tehdä ja sen tiedon saa vain kokemuksesta. Huonointa hommassa on vuorotyö, kun ikää on jo sen verran, että yöloysi alkaa käydä rasittavaksi”, Aulis Laaksosen tuumii.

# Henkilöuutiset

## Teollisuusryhmä Kymin

### Tekninen osasto



Markku Johansson

Fil.maist. **Markku Johansson**, 42, on 1. 7. alkaen nimitetty tutkimusosaston tutkimuspäälliköksi ja tutkimusjohtaja **Pauli Paasosen** varamieheksi. Kymin palvelukseen vuonna 1968 tullut tutkimuspäällikkö Johansson toimii edelleen myös tutkimusosaston paperiosaston päällikkönä.

### Kemian teollisuus



Urpo Ek

Fil.maist. **Urpo Ek**, 35, on 1. 7. tullut yhtiö palvelukseen SINESTON tuoteinsinööriksi. Fil.maist. Ek on aiemmin toiminut myynti-

insinööriä Suomen Nalco Oy:ssä.

Dipl.ins. **Teuvo Kulmala** on eronnut yhtiön palveluksesta.

Dipl.ins. **Marianne Lindeman** on 13. 7. eronnut yhtiön palveluksesta.

### Höyryvoimalaitokset



Juha Kouki

Dipl.ins. **Juha Kouki**, 25, on 1. 7. alkaen nimitetty höyryvoimalaitoksille kehitysinsinööriksi tutkimus- ja kehitystehtäviin.

### Keskushallinto

Kymi-Strömberg Oy:n keskushallintoon Helsinkiin on sihteeriksi nimitetty 1. 8. alkaen HSO-sihtööri **Seija Huuhtanen**, 23. Hän avustaa yhteiskunta-asioista ja laki-asioista vastaavia johtajia.

Sihtööri **Anu Harjunkoski** keskushallinnosta on eronnut yhtiön palveluksesta 27. 7.

### Kymin kansainvälinen myynti

Kenttämyyntipäällikkö **Jim J. Walker**, 57, on 1. 8. lähtien nimitetty Kymmene Paper Limitedin myyntijohtajaksi. Ennen tuloaan Kymmene Paper Ltd:n palvelukseen vuonna 1976 myyntijohtaja Walker työskenteli

Kilpailun kuopuksen, 14-vuotiaan poikansa **Roopen** kanssa rinta rinnan kilpailut **Lasse Knapp** puolestaan kiteytti kilpailutunnemansa seuraavasti: "Teräsmiehenä asetuttiin lähtöviivalle, mutta maaliviivalla oltiin sulaa tinaa."

## Tulokset

1) Pankka Pekka PK 7—8 2.30.44, 2) Suomalainen Matti — 2.30.55, 3) Suomalainen Vesa Vo tietokonekeskus 2.31.16, 4) Nikkilä Timo — 2.32.42, 5) Nikkinen Timo — 2.45.07, 6) Kujala Raimo Ky.Pap.C 2.46.38, 7) Ruotsalainen Juhani Kni.Sell. 2.48.44, 8) Knapp Robert — 2.57.15, 9) Knapp Lasse Vo.hiomo 2.57.23.

## Merkkipäiviä

Pakkaaja **Teuvo Parolahti** Voikkaan paperitehtaan PK 18:lta täyttää 50 vuotta 16. 8. Hän on syntynyt Kuusankoskella. Ammattikoulusta valmistuttuaan Parolahti siirtyi tehtaalte töihin vuonna 1950. Siellä hän toimi erilaisissa tehtävissä vuoteen 1968 asti, jolloin hän alkoi hoitaa nykyistä tehtäväänsä. Hänen mieluisin harrastuksensa on kuntourheilu. Työnjohtaja **Jaakko Taskinen** Kymin rakennusosaston täyttää 50 vuotta 3. 9. Hän on syntynyt Kuusankoskella.

## Organisaatiomuutos

Kesäkuussa pidetyssä Teollisuusryhmä Kymin johtajiston kokouksessa hyväksyttiin organisaatiomuutos, jonka seurauksena ins. **Leevi Tolvasen** johtama sähkösuunnittelu ja tekn.lis. **Martti Sanaksenahon** johtama instrumenttisuunnittelu ja prosessitietokoneiden huoltoryhmä ovat 1. 7. 1984 lähtien siirtyneet suunnittelujohtaja **Stig Linderborgin** johtaman teknisen suunnittelun alaisuuteen.

Aikaisemmin sähkö- ja instrumenttisuunnittelu sekä ptk-huolto olivat tehdaspalvelun organisaatiossa.

## Työsuojeluvaltuutettu vaihtui

Työsuojeluvaltuutettu **Eino Pörstin** eläkkeelle siirtymisen johdosta on työsuojelun valvontalain mukaisen Kuusanniemen työpaikan työtehtäviin päätoimiseksi työsuojeluvaltuutetuksi siirtynyt ensimmäinen varavaltuutettu **Heikki Tiuhonen**.

Ensimmäiseksi varavaltuutetuksi on vastaavasti siirtynyt toisena varavaltuutettuna toiminut **Hannu Vuokoski**.

pitkään Star Paper -yhtiössä sekä Kymmene Paper Sales -myyntiyhtiössä sen perustamisesta, vuodesta 1967 lähtien.

## Kiitokset

Kiitän ystäviäni ja työtovereitani menneistä vuosista ja minulle osoitetusta huomaavaisuudesta.

**Ahti Virtanen**

Sydämellinen kiitos merkkipäivääni muistaneille.

**Ilkka Sormunen**

Parhaimmat kiitokseni merkkipäivääni muistaneille.

**Pentti Laine**

Lämmin kiitokseni teille kaikille, jotka muistitte minua eläkkeelle jäädessäni.

**Heikki Jokela**

Parhaimmat kiitokseni työnjohtajille sekä työtovereille, teille kaikille, jotka ystävällisesti muistitte minua jäädessäni eläkkeelle.

**Veikko Asikainen**

Kiitokseni kaikille, työtovereilleni ja ystäväilleni. Miellyn saamaani "lämpimään" lahjaan.

**Marianne Lindeman**

Monet kiitokset yhtiön johdolle ja työtovereille muistamisesta siirryttyäni eläkkeelle.

**Matti Turja**



## Kuusaalaisille

### Kymillä omat kesäkisat 8. 9.

Yhtiön 42. kesäkisat järjestetään Kuusankoskella 8. 9. Mukana ovat Teollisuusryhmä Kymin tehdasyksiköt. Henkilökohtaisina lajeina ovat maasto-ottelu, luontopolku, suunnistus ja pienoispistooliammunta sekä joukkuelajit: kyykkä ja naisten lentopallo.

Pienoispistoolikatsastukset ovat Ojatorven radalla torstaina 9. 8., torstaina 16. 8. ja tiistaina 21. 8. klo 17.30, kyykkäkatsastukset tiistaina 14. 8. ja torstaina 23. 8. klo 17 Urheilupuistossa. Luontopolkukatsastusta ei järjestetä, vaan kaikki halukkaat saavat ottaa osaa kilpailupaikalla ilmoittautuen. Maastootteluun katsastusta ei myöskään järjestetä vaan osan-

tosta kiinnostuneet voivat ilmoittautua henkilöstöpalveluun, puh. 2293, viimeistään 22. 8. Naisten lentopallon yhteisharjoitukset ainakin Voikkaan osalta ovat jo käynnistyneet.

### Kuntojuhla Voikkaalla 6. 9.

Kuntojuhlaa vietetään Voikkaan seuratalossa torstaina 6. 9. klo 19. Kaikille jonkin suoritustason saavuttaneille postitetaan henkilökohtainen kutsu, jonka yhteydessä lähetetään myös uusi kuntokortti. Uusi kuntokausihan alkaa jo 15. 8. ja päättyy 15. 5.

### Askartelemaan

Askartelukerhot avaavat

teydessä tarjoilua, palkinnon jaetaan heti kilpailun päättyttyä.

### Paperiliiton Voikkaan os. 36

Jäsenretki Niittylahteen perjantaina 17. 8. 1984. Linja-auto lähtee Lapinmäeltä klo 17.00 ja ajaa reittiä: Seuratalo—Hirvelän vanhaa tietä Oravalaan—uutta tietä Työväentalolle—Tähteen ylätie—Puistokatu—Valtakatu—Pohjoistie—Pilkkanmaa—Niittylahti. Sauna on lämmin, myös tanssia on ohjelmassa. Tarjoilu talon tapaan. Ilmoittautuminen 10. 8. mennessä päluottamusmiehen toimistoon, puh. 889521.



### Kuusankosken Sähkömiehet os. 74

Rannaltaongintakilpailut järjestetään Lappalalla osaston rannassa maanantaina 13. 8. klo 17.00.

Osaston jäsenet perheineen tervetuloa. Myös eläkeläiset mukaan!

Sarjat: alle 18 vuotta ja yli 18 vuotta. Kilpailujen yh-

## Puu iski päähän — kypärä pelasti

Kuusanniemen sellutehtaalla sattui 14. 7. vakava työtaturma puuvaunujen purkamisen yhteydessä. Kaksimetrinen ja 15 sentin läpimittainen koivupuun putosi rautatievaunusta puunkäsittelyn työntekijän päähän. Työntekijän suojasi vakavimmilta vammoilta hänen käyttämänsä kypärä.

**Pauli Sällinen** oli valmistelemaan täysiä koivupuuta sisältäviä vaunuja purkauskuntoon. Hänen avatessaan kumarassa asennossa rautatievaunun hihnavintturin lukkoa hihna löystyi ja vaunun päällä ollut puu putosi Sällisen päähän. Asentonsa vuoksi Sällinen ei nähnyt putoavaa puuta.

Onnettomuudessa syntyi vammoja päähän, oikeaan poskeen ja solisluuhun. Sairaslomaa tapaturmasta aiheutui kaksi viikkoa.

"Puuvaunujen purkamisen yhteydessä sattunutta onnettomuutta voidaan pitää esimerkkinä henkilökohtaisen suojavälineiden asianmukaisesta käytöstä ja kannustimena pitää niitä vast'edeskin", sanoo johtava työsuojelupäällikkö **Teuvo Karhu**.

"Sen lisäksi, että työpäikoilla on säännöllisiä töitä, joissa on kypäränkävttövel-

voite, määritellään aina myös tapauskohtaisia toimia, joissa lakivelvoite kypärän käytön osalta astuu voimaan."

"Tällaisia kohteita ovat tälläkin hetkellä useat eri kokoiset rakennus- sekä kone- ja laiteasennusprojektit työpaikoillamme", muistuttaa Karhu.

ovensä maanantaina 17. 9. Toiminta-aika kerhoissa on ma—pe klo 17—21. Eläkeläisten vuorot Yrjönojaalla tiistaina ja torstaina klo 12—16. Ilmoittautumisia vastaanotetaan Kymin ja Voikkaan henkilöstöpalvelussa puh. 2293 ja 124.

Erämajat: Syys—joulu-kuun ajalle voi erämajoja varata henkilöstöpalvelusta, puh. 2293. Varausten vastaanotto alkoi 1. 8.

## Naisten kerhotoiminta

Neuvottelukokous Kuusaan ja Voikkaan naisten kerhojen toimihenkilöille Toimelassa tiistaina 4. 9. klo 14.

Akanat aloittavat syksyn kerhoillat Toimelassa ke 5. 9. klo 19.



## Teollisuusryhmä Kymin

### Hallinto

Työsuojeluvaltuutettu **Eino Pörsti** (33 palveluvuotta).

**Voikkaan paperitehdas** Tuotevaraston työntekijä **Yrjö Rossi** (31). **Kuusanniemen sellutehdas** Putkiasentaja **Tapio Kujala** (47).

## Eläkeläiset Verlaan

Syyskesän eläkeläisloimat Verlassa 13. 8.—30. 9. 1984. Hinta on 40 markkaa/henkilö vuorokaudelta.

**Henkilöstöhallinto**

## Kuolleita

Verlan vesivoimalaitoksen päiväystäjä **Risto Honni** kuoli 30. 6. 1984. Hän oli tullut yhtiön palvelukseen vuonna 1977.

# UUTISKYMI

**Päätoimittaja** Reijo Virta puh. 2168 (suora 951-402 168)

**Toimitussihtööri** Kimmo Rekimies puh. 2169 (suora 951-402 169)

**Toimituksen sihtööri** Irma Niemi puh. 2173 (suora 951-402 173)

**Valokuvaaja** Tuomo Pitkänen puh. 951-45 068

**Paperi:** Kymin paperitehtaan KymArt Matta 100 g/m<sup>2</sup> ISSN 0358-416X

**Kesätoimittaja** Terhi Aaltonen puh. 2171 (suora 951-402 171)

**Toimitus** Kymi-Strömberg Oy Teollisuusryhmä Kymin Tiedotusosasto Niementie 13 45700 Kuusankoski Puh.vaihde 951-402 111

**Kirjapaino** Kouvolan Kirjapaino Katajajarjuntie 45720 Kuusankoski 2 Puh.vaihde 951-231 231

Lehden seuraava numero ilmestyy 17.8. Aineiston on oltava toimituksessa viimeistään perjantaina 10.8. klo 16.30.

## Pankasta teräsmies

Kymiläiset kilpailivat ensimmäistä kertaa yhtiön historiassa teräsmiehen tittelistä. Kisa pidettiin Sompasen leirirannalla lauantaina 30. kesäkuuta. Kolmen lajin koi-

tuksen jälkeen voitti kilpailun **Pekka Pankka**. Sää oli kilpailupäivänä epävakainen, mutta suosi silti kisaa, sillä kilpailijat eivät kastuneet muuta kuin uinti-  
osuudella ja ottelun tuoksinaassa vuodatetuista hikipisaroista.

Kymiltä oli kisassa ottelijoita viisi ja neljä otti osaa kilpailun ulkopuolella. "Uintiosuus taisi pelottaa. Ilman sitä mitteloön olisi uskaltanut enemmänkin", arveli järjestäjä **Raimo Kujala** päällystyslaitokselta.

Ensimmäisen eli kilometrin uintiosuuden nopein aika oli **Timo Nikkisellä**, mutta 50 kilometrin pyöräilyosuudella siirtyi johtoon **Pekka Pankka**, joka säilytti asemansa myös 10 kilometrin juoksun ajan. Veljekset **Matti** ja **Vesa Suomalainen** kilpailivat koko ajan tasaväkisesti, mutta **Matti Suomalainen** sai tässä ottelussa paremman sijoituksen. Hän tuli toiseksi. Kilpailun kolmas, **Vesa Suomalainen**, arvioi kilpailun suorituksia: "Mekö muka teräsmiehiä" Hän kertoi Havaijilla pidettävästä kilpailusta, jossa vastaavaan kilpailuun sisältyy 5 kilometrin uinti meressä, 180 kilometrin pyöräily ja päälle päätteeksi vielä maraton.

# Elvingin vartiotorni kunnostetaan

Kymin mailla, Kirjokiven aseman pohjoispuolella Valkealassa sijaitseva Elvingin torni kunnostetaan nähtävyydeksi.

Kymi on tehnyt Valkealan kunnan kanssa sopimuksen, jolla kunta saa oikeuden kunnostaa tornille Voikoski—Vuohijärvi -tieltä johtavan tien ja tehdä sille 2—3 linja-auton pysäköintipaikat. Lisäksi kunta rakentaa huolto- ja kävelytien pysäköintipaikalta tornille.

Itse tornin kunnostus jää museoviraston vastuulle. Valkealan kunta hoitaa tornin ympärillä olevan 40x50 metrin kokoisin suoja-alueen kunnossapidon.

Voikkaan tehtaiden perustaja ja Kymin Osakeyhtiötä vuosina 1904—1908 johtanut vuorineuvos **Rudolf Elving** rakennutti tornin omistamansa Kirjokiven kartanon mailla. Tarkkaa rakennusvuotta ei ole tiedossa, sillä mitään tornia koskevia papereita ei ole löytynyt. Muistitietojen perusteella rakennusajankohdaksi on kuitenkin määritelty joko 1907 tai 1908.

Torni on kahdeksankulmainen ja noin 24 metriä korkea. Se on aiemmin ollut maalattu punaiseksi ja valkoiseksi, mutta sittemmin maali on rapissut pois.

Tornin mallin Elving on ilmeisesti saanut eversti H. Standertskjöldin rakennuttamasta Aulangon tornista. Ainutlaatuisesti rakennelman tekee museoviraston tutkija **Lasse Laaksosen** mukaan

sen rakennusmateriaali, käsin tehty betoninen harkkotiili.

Myös tiilien koko on poikkeava. Ne pienenevät tornin huippua kohden siten, että saumat pysyvät suorassa vaikka torni kapenee. Sen halkaisija on maanpinnalla 4,10 metriä ja huipulla metrin vähemmän.

Tornia, on alunperin käytetty alueen vartiointiin ja palovartiointiin. Muistitietojen mukaan se on ollut myös huvikäytössä. Tornin vaiheita tutkinut Valkealan kotiseutuyhdistyksen puheenjohtaja **Osmo Seppälä** epäilee, että rakennelman yläosassa olisi aiemmin ollut parveke, joka sittemmin on muurattu umpeen.

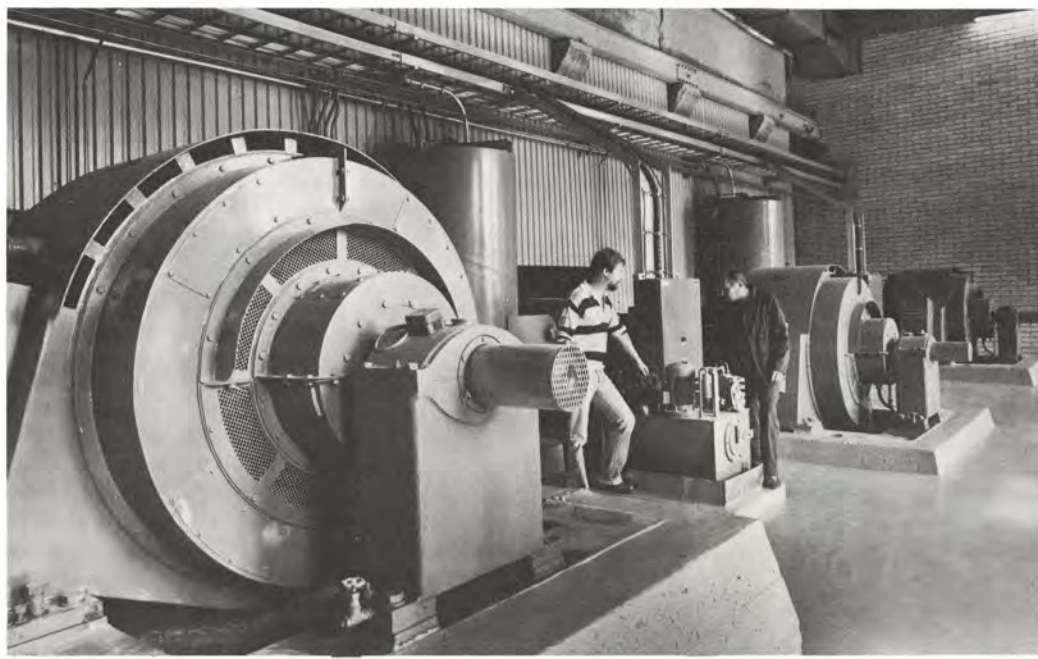
Kymille torni siirtyi todennäköisesti vuonna 1913. Kansalaissodan aikana molemmat osapuolet käyttivät sitä tähtystyspaikkana. Sotien aikana torni palveli il-mavalvontaa ja viimeksi sitä on käytetty 50-luvulla maanmittaustehtävissä. 50- ja 60-lukujen vaihteessa tulipalo tuhosi tornin lahot puiset sisärankenteet.

Tornin ympäristön kunnostustyöt aloitetaan lähitulevaisuudessa. Tutkija Laaksosen mukaan myös itse torni vaatii korjausta, koska tulipalo ja aika ovat muuttaneet tiilien rakennelujuutta.

Sotaveteraanit suunnittelivat tornin kunnostusta jo 60-luvulla, mutta silloin tehtävää pidettiin mahdottomana. Nyt aloitteen takana on Valkealan kotiseutuyhdistys.



Tornia voi ihailla vain sen juurelta, sillä tuli on tuhonnut puiset sisärankenteet.



Entisen puuhiomon tiloihin asennetut generaattorit ovat tuottaneet sähköä huhtikuun lopulta lähtien.

# Juankosken vanha hiomo jauhaa sähköä

Juankosken kartonkitehtaan entisen puuhiomon tiloihin asennetut generaattorit ovat jauhanneet sähköä huhtikuun lopulta lähtien.

Tehtaan uuden hiomon valmistuttua vanha, vesiturbiinikäyttöinen hiomo kävi tarpeettomaksi. Uuden hiomon koekäytön ajan vanha hiomo pidettiin kuitenkin kuukauden käyntivalmiudessa ja lopullisesti se pysähtyi 21. maaliskuuta, jolloin purkutyöt alkoivat.

Muutostöiden aikana hiomosta poistettiin kaikki kolme vesiturbiinikäyttöistä hiomakoneparia. Niiden tilalle turbiiniakseleihin kytkettiin kolme generaattoria, jotka

oli hankittu käytettynä Ruotsista.

Remontti tehtiin ennätysajassa, hiomakoneiden purkamiseen, generaattoreiden perustusten valuu ja turbiininsäätäjien muutostöihin kului aikaa vain reilu kuukausi. Verkkoon generaattorit kytkettiin 29. huhtikuuta.

"Rakennustöissä pidettiin tarkoituksella kovaa kiirettä, jotta pystyisimme käyttämään hyväksi kevättulvat", kertoo Juantehtaan tehdaspalvelun päällikkö **Kyösti Peltonen**.

Uutta voimalaa pyritään Peltosen mukaan ajamaan siten, että noin 4 kilometrin päässä Jukajoen alajuoksul-

la oleva suurempi Karjalankosken voimala pystyy käymään mahdollisimman paljon täydellä teholla. Generaattorien käyttöasteen määräävät vesistön sääntöelärajat.

Generaattorit ovat Peltosen mukaan toimineet moitteetta. Tehoa niistä saadaan 1.6 megawattia, mikä vastaa suunnitteen uuden hiomon hiomakoneen tehontarvetta. Normaali toiminnan aikana generaattorihuoneessa ei tarvita henkilökuntaa, laitteiden valvonnasta vastaavat kattilamiehet.

Generaattori-investointi maksoi noin 1,5 miljoonaa markkaa.

# Strömberg vahvassa nousussa Englannissa

Kymi-Strömbergin englantilainen tytäryhtiö Stromberg (U.K.) Ltd on viidessä vuodessa noussut Strömbergin toiseksi suurimmaksi ulkomaiseksi tytäryhtiöksi ruotsalaisen Strömberg Union AB:n jälkeen. Tämä myönteinen kehitys todettiin tytäryhtiön 5-vuotisjuhlassa ja uuden konttorin avajaisissa Basingstokessa lähellä Lontoota.

Stromberg UK työllistää tällä hetkellä 56 henkeä, joista osa on ympäri maata toimivia jälleenmyyjiä. Yhtiön liikevaihto oli 27,4 miljoonaa markkaa vuonna 1983 ja alkuvuoden tuloksen valossa hyvä kehitys näyttää jatkuvan. Tytäryhtiön toimiala on myös tänä vuonna laajentunut, kun Santasalon vaihteiden myyntikonttori on siirtynyt samoihin tiloihin.

Pääosan Stromberg UK:n myymistä tuotteista muodostavat pienjännitekojeet, taajuusmuuttajat ja standardimootorit. Tällä valikoimalla Stromberg UK kilpailee sekä perinteisillä komponentti-markkinoilla että uusilla, korkeaa teknologiaa vaativilla markkinoilla. Tytäryhtiön johtaja on **Tony Lodge**.

Strömbergillä on tytäryhtiöitä seitsemässä maassa Pohjoismaissa, Länsi-Euroopassa ja Yhdysvalloissa, uusimmat Singaporessa ja Hollannissa. Pääosa viennistä menee tytäryhtiömailhin tai niiden kautta. Strömbergin vienti vuonna 1983 oli 470 miljoonaa markkaa.

## 2 Jatkoa etusivulta

### Keltin voimala...

Strömberg uusii myös Pohjolan Voima Oy:n Isohaaran vesivoimalaitoksen. Toimitus käsittää molempien generaattoreiden, 28.000 kVA, uusinnan, uudet magnetointilaitteistot, 400 V sähköjakelun uusinnan sekä yhden 35 MVA muuntajan. Työt ajoittuvat keväälle 1985 ja 1986.

Imatran Voima Oy:n kanssa Strömberg on alustavasti sopinut Imatran vesivoimalaitoksen kaikkien kuuden 30-luvulla valmistuneen generaattorin, 34.000 kVA, uusimisesta. Kahta ensimmäistä generaattoria varten on materiaalit jo toimitettu voimalaitokselle.

Petäjäskosken voimalaitoksen yhden 55.000 kVA generaattorin uusinta sekä samoin Mankalan voimalaitoksen yhden 15.000 kVA generaattorin saneeraus tapahtuvat syksyllä 1985.

Strömbergillä on vastaavanlaisia tilauksia myös ulkomaisilta voimalaitoksilta, mm. ruotsalaisen Jämtlands Kraftin Hissmoforsin vesivoimalan ykkösgeneraattori uusitaan ensi vuonna.



Kymin osaston vetonaula oli arvonta, jolla tehtiin tunnetuksi Kymenlaakson maakuntakukkaa, kurjenmiekkää.

# Kymi messuilla

Kymi-Strömberg oli näytävästi esillä Kymenlaakson messuilla Kouvolassa 8.—15. heinäkuuta. Kymin toimintaa esiteltiin yhtiön omalla osastolla mm. kirjojen, tarrojen, sanoma- ja aikakauslehtien sekä valokuvasuurennoston avulla.

Osaston suurin vetonaula oli kuitenkin arvonta, jossa palkintoina oli Kouvolan kirjapainon painama, Kymenlaakson maakuntakukkaa — kurjenmiekkää — esittävä juliste. Niille, joita onnetar ei arvonnassa potkaissut, jaettiin lohdutuspalkintona samanaiheisia postikortteja.

Messuosaston esittelijöiden mukaan paljon mielenkiintoa herättivät myös Kymin paperille painetut ulko-

maisiet sanoma- ja aikakauslehdet, joiden raaka-aineen kotimaa oli yllätys suurelle osalle messuvieraita.

Kymin historiaan ja kasvun suuryritykseksi sai tutustua osastolla "Kymenlaakso eilen, tänään, huomenna". Osastolle oli koottu Kymenlaakson maakuntaliiton, Maakuntamuseon ja Seutukaavaliiton näyttelyiden rinnalle valokuvasuurennostia Kymin historiasta aina viime vuosisadalta PK 8:aan asti. Osaston suosiota vähensi kuitenkin sen huono sijoituspaikka.

Kymin historiasta kertova valokuvanäyttely on esillä myös Kouvolan maakuntakirjastossa 26. heinäkuuta lähtien.

## 1 Jatkoa etusivulta

### Sinesto...

avulla. Tuotantoa seurataan erillisestä ohjaamosta.

Valmis tuote astioidaan automaattisesti. Sinesto toimitetaan asiakkaille säiliö-autokuljetuksina, 1000 l:n nestekonteissa sekä 210 l:n ja 25 l:n pienastioissa. Valmistus tapahtuu 10 tonnin erissä.

Sinesto-laitos sijaitsee klooritehtaan entisen kompressoriosaston tiloissa. Vastaavana työnjohtajana toimii **Matti Pukki** ja prosessia hoitamaan on nimetty kaksi henkilöä.

# SYP avoinna K-niemessä keskiviikkona

Yhdyspankin Kuusanniemen toimipiste on 1. 8. alkaen ollut avoinna myös keskiviikkoisin. Uudet aukioloajat Kuusanniemessä ovat:

Keskiviikkoisin klo 10.45—14.00, perjantaisin klo 10.45—16.15 ja kuukauden 15. päivänä klo 10.45—16.15. Keskiviikon aukiolo on kokeiluun otettu kuluvan vuoden loppuun saakka.